

OVIDIU

PRIMA

REVISTA LITERARA DOBROGEANA

APARE BI-LUNAR

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

CERCUL LITERAR „OVIDIU“

CONSTANȚA

Sumariul No. 4

Traian Demetrescu, *P. Vulcan*. — Tu nu știi (versuri), *Nuși Tulliu*. — In tristare (nuvelă), *N. Mihăescu-Nigrim*. — Din Geografia Dobrogei: «Dunărea» (Isterie și tradițiuni) *Lt. M. D. Ionescu*. — În grădinile iluziei înflorite, *Alex. Simionescu* Dr. în drept. — Scrisori însemnate, (Spiru Haret și I. L. Carageale) — Direcțiunea balónelor (cronica științifică), *G. I. Petraru*. — Genesa și fazele Cercului literar «Ovidiu», *P. Vulcan*. — Conferința d-lui I. L. Carageale, *P. Vulcan*. — Cronica revistei «Ovidiu» *Redacție*.

CONSTANȚA

TIPOGRAFIA „AURORA“ ILIE M. GRIGORIU & Co.

1898

CRONICA REVISTEI „OVIDIU“

APEL

Către toți Români din Dobrogea și din Țară

Cronicarul Miron Costin dice: «Omul este al vremii, și nici de cum vremea omului».

Incepem cu cugetarea distinsului cronicar român, pentru a arăta fiilor acestei țări că **Vremea** a fost aceia, care ni s'a impus de a fonda și pentru Dobrogea o Instituțiune culturală, al cărei scop nu ne vom opri a 'l menționa pe scurt în aceste rânduri — **Apel** — către toți fii țerei, cari răvnesc ca românismul să păsească sub glorioasă Domnie a M. S. Regelui Carol I, acolo, unde a fost menit de destin să ajungă reprezentantul latinității în Orient. Cu deosebire noi aceștia, cari ne a aședat destinul la frontiera cea mai însemnată a țerei, despre Marea Neagră, suntem datorii a conlucra, în limitele puterilor noastre pentru fericirea acestei țări.

Scopul Instituțiunii culturale, care poartă numele de Cercul literar «Ovidiu», este:

De a ridica nivelul cultural în orașul Constanța ca și în totă Dobrogea, prin: alcătuirea unei **Bibliotecii Universale** care, ființează deja și pentru a cărei mărire apelăm la toți fiii acestei țări de a contribui cu **obolul lor** fie în bani, fie în cărți donate — **biblioteca** fiind a Națiunii întregi, de la isvórele căreia se vor putea adăpa toți cei prezenți și viitori.

Pentru acest motiv, însemnat, nu ne indoim că apelul nostru va găsi un ecou sincer în inimele tuturor și ni se va da concursul călduros pentru aducerea la îndeplinirea acestei mărețe opere.

Al doilea, prin ținere de conferințe, cu intrare liberă spre a se adăpa de cunoștințele necesare și folositoare și cei

cari n'au avut fericirea să fie în contract zilnic cu știința.

Al treilea, să putem cu timpul să punem bazele unei școli de adulți, unde să învețe multe lucruri folositoare vieții lor practice și cei în vârstă.

Și în fine prin înființarea și la noi a unui organ literar prin mijlocul căruia să putem răspândi cultura în toate stratele societății; prin cultivarea artelor frumoase cum și de a se veni într'ajutor, școlarilor săraci dar silitori, cu haine, cărți etc.

Aceste proiecte, frați români, ne-au determinat să intrăm în luptă, căci este frumos lucru a lupta și a muri, zice poetul, pentru a țării propășire.

Consiliul permanent:

Președinte, **Petru Vulcan**

Vice-președinti { **Colonel Dr. G. Bălăceanu**
Al. Caranfil

Secretari { **Jean N. Fallon**
C. P. Demetrescu

Bibliotecari { **D. Simionescu**
C. Stoianovici

Comitetul de Control { **St. Simionescu**
N. Badea
G. Grigoriu

Casier, **I. ANDREESCU**

Membrii:

G. Șerbănescu, Căpitan N. Marinescu, Ilie Grigoriu, N. Costin, I. Micșă, M. B. Parseghian, M. Voiculescu, C. Dan, A. Cismigiu, C. Teodorescu.

Membrii fondatori activi:

D-na Zoe D. Sturdza, Colonel Dr. G. Bălăceanu, Petru Vulcan, A. Caranfil, Căpitan I. Creangă, G. P. Petheu, D-sora Eufrosina I. Motoi, D-sora F. Iena Simionescu, I. Andreescu, St. Simionescu, I. Carapetru, V. Miteanu, Jean N. Fallon, C. Stoianovici, D. Simionescu, Căpitan N. Marinescu, G. Șerbănescu, N. Costin, Ilie Grigoriu, D. Nicolaescu, M. Voiculescu, A. Cismigiu, M. B. Parseghian, S. Micșă, C. Dan, T. Teodorescu, C. P. Demetrescu, G. Grigoriu, I. Petraru, D. Takescu, M. Dimcea, G. Stefaniu, D. Balas, N. Gadidof, A. Madolciu, G. Marinescu, Gh. Manura, M. Manura, T. Manura, Em. Mamu, N. H. Ciurcu, V. Stătuțescu, I. Marinescu, I. Pislari, M. Ionescu, A. Diamandopol, C. Marian, Ioan Enculescu, G. Stănescu I. C. Vodislav, C. Radoi.

OVIDIU

PRIMA REVISTA LITERARA DOBROGEANA

TRAIAN DEMETRESCU

I

Schitând câte-va date însemnate din viața poetului Olteniei și analizând psihicul scrierilor sale poetice, în prima revistă literară dobrogenă: «Ovidiu» îmi îndeplinesc o datorie piósă către un bun amic și sfătuitor al primilor ani ai tinereței mele ce mi-a fost, precum și o datorie de recunoștiință ce va păstra instituțiunea noastră memoriei sale, în urma donațiunei promise de părintii poetului, de a trimite biblioteca fiului lor, instituțiunei noastre spre a fi alipită la biblioteca dobrogeană din Constanța.

De la data morței lui Traian Demetrescu, până în ultimii timpi, când din inițiativa d-lui Radu Rosetti în conlucrare cu câți-va binevoitori, prietini cu poetul, cari au luat măsuri meritorii, de a ridica un bust pe mormântul lui; afară doar de ziarele din Capitală, atunci când cu vestea morței sale și glasul d-lui Gr. Pencioiu — care ne amintise că Traian ca muritor a trecut pragul veșniciei, rămânând însă eugetarea și simțirea-i delicată în lumea noastră, încolo mai de loc nu s'a pomenit de el.

De câte-ori nu răsfoisem cu o sete păgână paginile revistelor periodice, să cuprind cu ochii o frasă care să spue ceva despre Traian, dar totdeauna, în nădărmă

mar de vreme nici o pomenire despre el!

Acest fapt îmi inspira nu știu ce neliniște sufletescă despre nestatornicia lucrurilor omenești, și mă făcea să nu uit nici un moment pe acela ale cărui cântece vor rămâne ca un concert de armonie cerească pe pământ, cu iluziile și desiluziile sale, cu iubirea sa plină de melancolie dusă până la adorațiune pentru *prototipul ingerilor din senin* acel chip aievea, care pentru Traian avea ființă adorabilă, simțită de aproape și vedută, numită «Marie».

Am simțit, într'adevăr, o satisfacție morală, vedând cum Traian n'a fost acoperit pe vecie de vălul întunecos al uitărei, ci aducându-și aminte contemporanii de el, s'au gândit să-l încunune memoria printr'un monument.

Onóre inițiatorilor, pentru fapta lor nobilă, care merită a fi sprijinită de întreaga națiune românească, pentru lauda și mărirea *profetilor semnelor vremii*.

..

Traian Demetrescu s'a născut în anul 1866 în Craiova. Tatăl poetului, un negustor harnic, muncitor și cinstit trăiește, locuind într-o casuță din calea Târgului, casuță clădită în stilul vechiu, proprietatea sa cu fațada de doi metri și ceva în lărgime, care se întinde în fund din spre miadă-noapte până la jumătatea străzii cojocariilor.

În catul de jos al acestei locuințe bătrânul își are prăvălia un fel de tavernă, deși întunecată, însă poetică, asortată cu vinuri vechi și bune din delurile Drăgășanilor.

Poetul mai are un frate și o soră, în viață, pentru care Traian a avut o dragoste nemărginită.

În anul când eu trecusem în clasa I la liceul Carol I din Craiova, Traian în etate de 15 ani absolvise cele 4 clase liceale, și părăsea liceul fără a voi să termine cele 7 clase.

Motivele retragerii sale din liceu ni le explică pe de o parte d-nul Buzoianu, distinsul profesor de geografie și fostul meu director de institut, unde ocupam calitatea de prim pedagog.

D-nul Buzoianu, cunoscând mai de aproape pe poet, ne spune că din cauza limbei elene, pe care nu o putea suferi — a părăsit liceul, iar d-nul Gr. Pencioiu zice despre poet:

«Apucat așa de timpuriu în viața luptei pentru trai, Traian Demetrescu, a început prin a fi angajat comercial în magazinul unui negustor, cu care se rudeau de departe. După câte-va luni, a plecat la București, unde și-a găsit loc în redacția unei reviste literare. A trăit de atunci, când la București când la Craiova, colaborând la mai multe ziare și reviste. A murit în Craiova Miercuri 17 Aprilie 1896.»

Nici una însă din aceste două cauze nu pledază în deajuns pentru a statornici motivul adevărat care a determinat pe poet să părăsească liceul, fără a-l termina.

Misterul stă în firea lui artistică, care nu l putea îngădui d'ăși nutri spiritul cu știința oficială. Fan-

tasia lui îl transporta în lumi nevădute de alți și știința oficială cu începutul de algebră, cu noțiunile de fizică elementară, cu neregularitatea și variațiunea verbelor elinești, și în fine cu geometria clasei IV de liceu, 'i-ar fi tăiat sborul fantaziei.

Sufletul poetului avea nevoie de o hrană specială, potrivită firei lui sensibile, aproape feminină.

Ceea-ce a studiat și a învățat el nu implica condițiunea existenței, adică nu din învățatură să și formeze o meserie după urma căreia să traiască în calitate de dascăl, avocat, inginer ori doctor, ținând la vre-o lăfă grasă, nu, el n'a învățat de cât pentru ca: *«voesc să mor învățat»* scria într'una din zile unui librar cerând să-l trimită pe Guy de Maupassant, — de orice bôla îl oprea de a eși din casă.

Cu alte cuvinte poezia venea să preconizeze începutul acțiunilor sale și să determine calea ce urma să apuce mai pe urmă.

Nici un amor, după mine, mai sfânt și mai durabil ca acela care ia naștere și înfloarește în inima artistului pentru arta lui; ea este viața, ea este lumea lui; pasiunea această sfântă îl urmărește până la mormânt: poetul cu pana în mână i tremurândă de bătrânețe, scrie ultimul vers cu care brăzdeză al veșniciei repaos ca un fulger luminător; pictorul imprimând în pânza de Corregio imaginii neperitoare, în care viața plutește ca un duh misterios — și așa mai departe.

Scrierile sale multiple în poezie: **Poezii** (cu o prefață de Măcondonski); **Freemăte**; **Amurg**; **Cartea unei inimi** volume asupra cărora voi vorbi; **Între doi** (după

Coppée) «Săracii»; apoi în proză: «Profile literare»; «Intim»; «Sensitive»; «Iubita»; «Priveliști din viață»; «Cântărilor din Gremona»; (traducere după Fr. Coppée); «Aquarelle»; «Cum iubim»; «Simplu»; și «Nuvele postume»; fermecătoare din punct de vedere al frumuseții stilului, remase pe urma unui autor, care nu se putea mândri, după cum am arătat cu titluri oficiale, însă stilist la înălțimea originalității, (cu totă critica pasională a d-lui Vraja, din timpul când trăia încă poetul¹ prin care nu vrea să-l recunoască ca atare) ne îndrituie a-l numi cu drept cuvânt: François Coppée al românilor.

Prin fecunditatea scrierilor sale Traian ne uimește cu atât mai mult, cu cât nu făcuse studii oficiale.

Asupra ultimului său roman: «Cum iubim», cu câte-va luni înainte de a muri, îmi spunea:

— «Mă, aș vrea să știu înainte de a muri părerea criticilor asupra scrierei mele din urmă; dacă nici asta (Cum iubim) nu va produce un răsădit bun, apoi să știu că n'am să mai scriu nimic».

Apoi schimbând repede vorba:

— «Tu ce ai mai scris? Merge, merge? Vezuviul trebuie să fie în activitate, nu e așa? E, cum stai cu literatura? ia spune-mi!»

I-am răspuns purul adevăr: că nevoile zilei nu'mi dau răgaz să mă ocup cu interesele sufletești (cu poezia) după cum mă știa preocupat pe vremea când frecventam băncile școlii la liceul Carol I-lu din Craiova.

Că acum mă ocup cu didacticele pentru cari editorii mă plătesc cu 50 lei cōla de tipar și i-am arătat un op de științele naturale curs complet, de curînd apărut.

Poetul a examinat opul meu, a răsfoit câte-va pagini printre cari se zăreau diferite clișee de economie casnică precum și un pătut de asupra căruia sburau porumbelii, iar el fixând câte-va clipe tabloul, îmi șopti la ureche cu zimbetul caracteristic pe buze: — «mie 'mă plac mai mult porumbițele, dar ce păcat, că sunt sperioase, mă; când pui mâna pe una, se împrăstie întreg stolu».

Pe onóre 'ti spun de nu te admir pe tine. 'Ți-ai ales una, 'Ți-ai făcut cu ea cuibu în tovărășie și acum mai ai în plus și un capo d'operă², care întrece toate operele mele.

Ce ticăloasă e sorta unora.....»

Prin deducțiuni și asociațiuni de idei de la «porumbițe» a trecut asupra vieții vagabonde și asupra vieții în căsătorie.

Critică pe cea d'întăiu, și apo-teosă pe cea de a doua pe care nu o cunoscuse nici-odată.

Poetul în urma acestei discuțiuni, cădu pe gânduri, era trist și părea că filosofeză. După câte-va clipe îl auzii:

— «Ce bine ai făcut monșer, că te-ai lăsat de poezie! acum ved și eu că ai devenit băiat de trebă»; și clătînd din cap, adăogă cu multă silă:

«De unde nu, cui ce-î aduce... poezie?
..... sărăcie».

Mă sfătuia să mă las de poezie,

¹ Vezi Revista «Jiul» numerele 8 și 9 de la 25 Decembrie 1894 editura N. Mișoșescu Tîrgu-Jiu.

² Era vorba de primul meu băiat, pe care Traian mi-l veduse într-una din zile, fiind la prumblare.

lucru pe care povătuitorul meu nu l'ar fi putut face nici-odată.

Nu ştia să vede poetul pe vremea aceia că poezia nu se prinde de fie-cine şi dacă se desvoltă cultura ei, acésta se întâmplă pentru că trebuie, așa să zic: să'şi găsească tingirea capacul, adică să fie o fire specială, unde poesia să'şi găsească un teren prielnic desvoltării ei.

A consilia pe cine-va să scrie poezie sau să nu'şi piardă vremea cu cultivarea ei, după cum mă consilia pe mine poetul, e de prisos.

Dacă nu'î ales insul pentru așa ceva, fără multă întârziere va dispărea din pieptu'î şi acéastă pasiune trecătoare, precum a dispărut pasiunea pentru călărie, vînat, pescuit, dacă n'a fost făcut pentru a se specializa în aceste arte.

Formându-se în ultimii timpî în Craiova o nouă pleidă de tineri viitori poeţi care absolvise liceul şi 'şi afirmase talentul lor într'o revistă literară, ce apărea în acel oraş, poetul se nelinişteşte de acest eveniment, şi în ziarul «Viitorul» al căruî prim redactor era, 'î gratifică cu graţiosul titlu de: *poeţi de baltă*.

Unul din aceştia se şi răsună pe poet luându'l la vale într'o satiră.

Dorinţa lui nestrămutată era să rămână pentru posteritate *poetul Olteniei* şi pentru acest drept a mers până la fanatism luptând pe faţă cu *tineri viitori poeţi* nişte pitici pe lângă Traian, care pe timpul acela era sîrbătorit de mari şi micî.

Ca ori-ce artist era mai mult sau mai puţin vanitos, şi temperamentul său bohemian îl făcea să

afecteze adese-orî: ađi saluta abia clătînd din cap, mâine luându-şi pălăria din cap şi făcînd o temenea aprópe turcescă, poimăine strîngendu'ţi mîna cu pornire, altă dată trecînd pe d'inaintea unei cunoştiinţe vechi, fără a o mai lua în sémă, cu alte cuvinte un temperament nervos, potrivindu-se mai de grabă unei femei capriţioase care 'î cu tóne ca şi luna lui Aprilie.

Azi îl întâlneam în berărie şi la prima vedere umplea spaţiul cu hohote de veselie, pentru ne-aşteptata revedere; şi mâine, dacă se întâmpla să'l întălnesc, însă în dispoziţiî cu totul altele, aşi fi cređut că cine ştie ce gînduri negre nutreşte împotriva mea, așa de posomorât mă întămpina, cu tóte aceste numai rău nu era şi n'ar fi fost în stare să'ţi omóre o muscă ori-cât l'ar fi supărat acésta jivină.

Confratele meu d-nul Lt. M. D. Ionescu, ocupându-se într'un articol precedent din revista «Ovidiu» despre caracterul poeziilor poetului militar, Colonelul Theodor Şerbănescu, zicea: «*cercetănd în arhiva vieţii unui artist, ne putem da sémă de felul lui de a fi şi cugeta*».

Acésta cugetare e un adevăr stabilit.

De aceia înainte de a mă ocupa de analiza scrierilor poetului Traian Demetrescu, am vrut să cercetez archiva vieţii sale. Cunoşcînd natura sa intimă, putem în numărul viitor să'î judecăm opera.

PETRU VULCAN

Tu nu știi...

*Tu nu știi câte lacrimi
Imi picură în vis
Și nu știi fericirei
Adio că i-am zis!*

*Invins de-a ta privire
M'oiu duce de acum,
Ca pasărea rănită
Pe durerosu-î drum.*

*Pribeag, ca matelotul,
Venii din alte zări,
Împins de atâtea valuri,
Purtat de atâtea mări.*

*Venii de pe alte țermuri,
Mănat de un nobil gând;
Dar te 'ntâlnii pe tine
Și azi mă 'ntorc plângând;*

*Mă 'ntorc ca marinarul
Ce 'n portu-î a intrat
Cu pânzele sfișiate,
Catargul sfărîmat;*

*Căci tu, copilă sfintă,
Senină iar rămâi,
Pe când eu beau otrava
Amorului d'ântei.*

Nuși Tulliu

INTRISTARE

I

— Ce faci acolo?... Eu te strig de două césuri și tu nici n'auzi!... Scrii cântece, hai!... Hm! poezii!... Lasă că 'ți-arăt eu ție!... Am să le pui în foc pe toate!...

Și bătrînul ei părinte infuriat, cu ochii măriti peste măsura de mânie, cu pumnii încheștați, se repede spre copilă, îi smucește de pe masă hârtițele ei

atât de scumpe, și, mototolindu-le în mână, ese pe ușă necăjit.

Copila, albă de frică, tremurându-î mâinile slăbite, se scolă iute de pe scaun, și, cu ochii spre ușa pe unde ieșise tatăl ei, de temă de a nu-l vedea întorcându-se la ea, smulse grăbită și plină de grijă cele câte-va reviste și hârtii ce-i mai rămăseseră pe masă, și le ascunse sub saltéua patului. Apoi, suspinând din adine, ieși, apărând supusă în fața tatălui său, care sta în biurou înaintea unei mese acoperită cu zapise, contracte și alte hârtii de afaceri, și înconjurat de țeranî. Cu glas umilit și blajin, întrebă pe tatăl său:

— Am venit!... Ce să fac tată?

— Ce să faci?... Poezii, hai?...

O fulgerare de privire o cutremură, și se retrase mahnită în odaia ei. Abia intră și o durere surdă îi înăbuși sufletul, ne-mai putend să respire. Cu mâinile la ochi, cădu cu fața în jos pe pat isbucnind într'un plâns sfișitor: «Dómne, dómne, de ce nu mor mai curînd!... Cât de fericite sunteți voi în mormânt, iubite surióre!...»

Din odaia de alături mamă-sa o auzi și deschise ușa:

— Nu mai plînge, mamă, nu mai plînge!..., De ce nu mai lași și tu cărțile la o parte și să stai lângă el, să-i mai scrii vre-o hârtie, să-i dai și tu ajutor că e singur, și nu veți cum stau óme-nii pe capul lui!...

Și mamă-sa înduioșată, cu privirea rătăcită și stinsă de jale, îmbrăcată în doliul ce-l purta de la mórtea celor două fiice ale sale mai mari, cu o blândețe nemărginită pe care numai suferința îndelungă o póte da, se apropie de patul ei și, lăcrămând, o mângăie ușor pe chipul ei întors spre perete și îngropat în pernă.

II

Au trecut vre-o 4 luni de atunci. Copila, din ce în ce mai amărită, mai tristă, mai singură, mai desnădejduită, s'a stins, ducând în mormânt toate gândurile ei sfinte, tot amorul ei pentru artă, și o viață tinăreă dar plină de înfruntare.

Câtă jale la înmormântarea ei!... Curtea cea largă a caselor în care murise, era plină de sătenii, femeii, copii și mai ales fete mari și flăcăi. Ici și colo, grupuri de femei vorbeau încet, înduioșate de durere. Într'un grup de lângă scară, o femeie bătrână, dând din cap a jale și adâncă părere de rău, zise rar, ca într'o rugăciune: «Ce păcat a făcut Dumnezeu!... Din trei fete, nici una!... Ce s'o face biata mumă!...

Și suspină.

Pe scară mișunau femeile, unele scoborând, altele urcând ca s'o mai vadă odată, — pentru ultima oră.

Stins și răgușit abia se mai aude glasul îndurerat al mamei. Ea plânge, plânge fără lacrimi! Nu mai are lacrimi: le-a vărsat pe mormântul a două fete. Și acum la cea din urmă, abia poate să mai plângă și ar vrea să țipe, dar nu mai poate. Vaetul glasului ei șueră trist și sfîșit, adînc, par'că e din mormânt.

Tatăl copilei deprins să înfrunte loviturile dureroase ale sorții, — umbla cu capul gol de colo-colo, când prin casă întrebând ceva pe câte-o femeie, când prin curte, pe afară, preparând înmormântarea copilei.

Și au dus-o la mormânt întovărășită de jalea lumii întregi, îngropând-o aproape de surioarele ei iubite.

III

Vreme, vreme tristă a trecut peste casa bătrânului plină de tăcerea ce o lasă mărtea pe unde trece, și în care altă-dată răsunau glasuri vesele și tinere. Incet-incet lucrurile și-au luat mersul lor regulat, și bătrânul își vedea mai

departe de treburi, tot mai îngrijat și par'că mai îmbătrânit din ce în ce.

Într'o zi, după vre-o patru luni de la mărtea celei din urmă copile, vine la dînsul a casă un funcționar al primăriei comunale.

Stătură ce stătură de vorbă, când acesta scose din buzunar două reviste literare, — pe una din ele o întinse bătrânului.

— Ce-i asta? întrebă bătrînul, care nu prea vedea bine fără ochelari.

— Uită-te bine!...

Bătrînul își puse ochelarii și se uită pe pagina întâiu. Abia își aținti privirea și ochii i se umplură de lacrimi: era portretul fiicei sale scos în acea revistă.

măna în care ținea revista îl cădu în jos, și îndreptându-și ochii spre cer, exclamă zdrobit de durere și de căință: «copila mea! sărmana mea copilă!... Iartă-mă, că de atâtea ori te-am amărit în viață și tu ai avut un suflet atât de mare!...

— Ce talent!... Ce poezii frumoase a făcut!... Ia să citim, să vedem ce zice despre ea...

Dar bătrînul nu-l mai asculta: cu ochii plini de lacrimi privea în pământ suspinând.

Funcționarul căutând să-l mângăie: «Nu mai plânge acum că e prea târziu!...

Apoi a stat ce a mai stat și a plecat, lăsând pe bătrîn trist, plin de gânduri și ștergându-și lacrimile de pe obraz...

N. Mihăescu-Nigrim

DIN GEOGRAFIA DOBROGEI

DUNAREA

Istorie și Tradițiuni

(Urmare)

Aprins de frumusețea Peucei, Istrul se ia după dînsa s'o prindă. Nimfa fuge, alergă o lume întregă,

fără speranță de scăpare. Ea ajunge la o insulă a Geților, acolo unde Istru se varsă în Marea Neagră și anume lângă gura Dunărei ce se numește: Καλὸν στόμα⁷⁹). Aci Istrul o ajunge și ea obosită și ne mai putând fugi, se supune, învinsă într-o peșteră, pasiunii Istrului. De atunci acea insula Getică, spre a învecinici amintirea Peucei, 'i poartă numele⁸⁰).

Poetul Statius face aluzie la această în versurile citate mai sus⁸¹.

Insula Dunărei, Peuce, (insula Peuce în evul mediu se numia Bariltana, așa scrie și istoricul Florentin Paulo Giovio 1483—1559, Hașdeu, *ist. Crit.* pag. 2526), au locuit-o Bastarnii, cari după insulă se porecleau Peucini⁸²).

Bastarnii sunt vechii locuitori ai Basarabiei⁸³).

După Amian Mercelin, insula Peuce au locuit-o și Troglotii⁸⁴).

Acastă insulă și peșteră în care odinioară frumoasa Nimfă sarmatică Peuce s'a supus dragostei I-

strului, a dat adăpost și celor de întâi sarutări ale Medeiei în brațele lui Iason⁸⁵).

După Mercator, insula Peuce, Pevki, se numește azi Barillana⁸⁶).

În cântecile vechi și în doinele Românilor, Dunărea e țara, vitejia, bogăția, mândria lor națională:

«Dunărea aduce țării cele mai mari folose»⁸⁷).

Românul când se mânie «se face Dunăre», când blestemă zice: «Bătă-te Dunărea».

«Românii sunt șerpi ai Dunărei»⁸⁷).

Românele nu vor bărbați de cât oameni voinici umblați pe Dunăre⁸⁸). A trece de pe un mal pe cel l-alt al Dunărei este propriu neamului românesc⁹⁰).

O tradiție veche ne spune că pe la 1836, un tânăr boier român «Banul Mărăcine» pleacă din România «de pe malurile Dunărei» cu o suită de voinici și intra în serviciul Regelui Franței, Filip VI de Valois (1328—1350), care se lupta cu Eduard al III, regele Angliei. Pentru vitejia sa Banul Mărăcine dobândi titlul de Marquis, moșii și averi în Franța, unde se statornici și în urmă intra în legătură de rudenie cu cele mai mari familii franceze: Trimouille, Bouchage de Ronaux, de Chandriers,

85). «Gramineis ast inde toris discumbitur, olim Ister anhelantem Peucen quo presserat antro».

(Valer. Flac. Argon. VIII 255)

86). «Peuce, Quam hodie Barillanam dicunt» (Gerardi Mercatoris. Atlas sive Cosmographicae meditationes de fabrica mundi et fabricati figura p. 306).

87). Cantemir: Descriptia Moldovei Cap. III p. 13.

88). Alexandri. Poesii populare p. 116—119.

89). Idem p. 121—123.

90). Idem p. 51.

79). Απὸ τοῦ Πόδ. Ἀργοναυτικ. lib. I vers. 309, 313.

80). Insula Sarmaticae Peuce stat nomine nymphae, Torvus ubi et ripa semper metuendus utraque. In freta per saxos Ister descendit Alanos.

..... olim

Ister anhelantem Peucen quo presserat antro.

(Valer. Flac. Argonaut. VIII 256, 217, 293).

Marțial Epigram lib. VII epigr. 84.

Insula Peuce este propriu dis delta, formată prin diferitele brațe ale Dunărei (Nisard. not. in Val. Flac.) Eustațiu în comentariile sale spune, că insula Peuce ar forma un triunghi și se află între gurile Dunărei.

(Comment. in Dionys. Perieget. vers 301)

81). Vezi nota No. 81.

82). Strab. Geograph. VII 306. A se vedea «Istoric» nota 4 p. 7.

83). D. Cantemir. Cronic Rom. și descrierea Moldovei.

84). Peucem insulam circumlocunt Troglodytae et Peuci.

(Anunciam Marcel XXII 34)

fără speranță de scăpare. Ea ajunge la o insulă a Geților, acolo unde Istru se varsă în Marea Neagră și anume lângă gura Dunărei ce se numește: Καλὸν στόμα⁷⁹⁾. Aci Istrul o ajunge și ea obosită și ne mai putând fugi, se supune, învinsă într'o peșteră, pasiunii Istrului. De atunci acea insula Getică, spre a învecinici amintirea Peucei, 'i pōrtă numele⁸⁰⁾.

Poetul Statius face alusie la această în versurile citate mai sus⁸¹⁾.

Insula Dunărei, Peuce, (insula Peuce în evul mediu se numia Bariltana, așa scrie și istoricul Florentin Paulo Giovio 1483—1559, Hașdeu, *ist. Crit.* pag. 2526), au locuit-o Bastarnii, cari după insulă se porecleau Peucini⁸²⁾.

Bastarnii sunt vechii locuitori ai Basarabiei⁸³⁾.

După Amian Mercelin, insula Peuce au locuit-o și Troglotiti⁸⁴⁾.

Acastă insulă și peșteră în care odinioară frumoasa Nimfă sarmatică Peuce s'a supus dragostei I-

strului, a dat adăpost și celor de întâi sarutări ale Medeiei în brațele lui Iasson⁸⁵⁾.

După Mercator, insula Peuce, Pevki, se numește azi Barillana⁸⁶⁾.

În cântecile vechi și în doinele Românilor, Dunărea e țara, vitejia, bogăția, mândria lor națională:

«Dunărea aduce țarei cele mai mari folose»⁸⁷⁾.

Românul când se mânie «se face Dunăre», când blestemă zice: «Băta-te Dunărea».

«Românii sunt șerpi ai Dunărei»⁸⁷⁾.

Românele nu vor bărbați de cât oameni voinici umblați pe Dunăre⁸⁹⁾. A trece de pe un mal pe cel l-alt al Dunărei este propriu neamului românesc⁹⁰⁾.

O tradiție veche ne spune că pe la 1836, un tânăr boier român «Banul Mărăcine» plăcă din România «de pe malurile Dunărei» cu o suită de voinici și intra în serviciul Regelui Franței, Filip VI de Valois (1328—1350), care se lupta cu Eduard al III, regele Angliei. Pentru vitejia sa Banul Mărăcine dobândi titlul de Marquis, moșii și averi în Franța, unde se statornici și în urmă intra în legături de rudenie cu cele mai mari familii franceze: Trimouille, Bouchage de Ronaux, de Chandriers,

79). Απὸ Λαὸν Ρ63. Αργοναυτικ. lib. I vers. 309, 313.

80). Insula Sarmatică Peuce stat nomine nymphae. Torvus ubi et ripa semper metuendus utraque. In freta per saevos Ister descendit Alanos.

..... olim

Ister anhelantem Peucen quo presserat antro.

(Valer. Flac. Argonaut. VIII 256, 217, 293).

Marțial Epigram lib. VII epigr. 84.

Insula Peuce este propriu Țis delta, formată prin diferitele brațe ale Dunărei (Nisard. not. in Val. Flac.) Eustațiu în comentariile sale spune, că insula Peuce ar forma un triunghi și se află între gurile Dunărei.

(Comment. in Dionys. Perieget. vers 301)

81). Vezi nota No. 81.

82). Strab. Geograph. VII 306. A se vedea «Istoric» nota 4 p. 7.

83). D. Cantemir. Cronic Rom. și descrierea Moldovei.

84). Peucem insulam circumlocunt Troglodytae et Peuci.

(Anunciam Marcel XXII 34)

85). «Gramineis ast inde toris discumbitur, olim Ister anhelantem Peucen quo presserat antro».

(Valer. Flac. Argon. VIII 255)

86). «Peuce, Quam hodie Barillanam dicunt» (Gerardi Mercatoris. Atlas sive Cosmographicae meditationes de fabrica mundi et fabricati figura p. 306).

87). Cantemir: Descriptia Moldovae Cap. III p. 13.

88). Alexandri. Poesii populare p. 116—119.

89). Idem p. 121—123.

90). Idem p. 51.

traducându-se în echivalentul Frances: de Ronsard.

Din familia Banului Mărăcine se trage poetul frances Pierre de Ronsard «D'Orphée de la France» 1524—1585⁹¹⁾.

Istoricul nostru Prințul Dumitru Cantemir zice: «Quoties quotque, Muhammedos, Bajazidos et Murados, in Moldaviciis campis profligatos et innumeras suorum myriades Danubi..... undas absorbis»!⁹²⁾.

În fine anticitatea clasică elenă și romană pusese Dunărea, în cursul ei inferior, sub scutul a doi păzitori, a două genii: unul al lui Hercules la Cataracte (Thermæ Herculanae, Mebadia) și unul la gurile ei, Templul lui Achille în insula Șerpilor. Amîndouă aveau puterea de a vindeca bólele.

După douăzeci de veacuri, în timpul glorioasei și înțelepte domnii a primului Rege român Carol I, aceste genii de mult timp uitate au renăscut nu sub formelor învechită, rustică, ci sub o formă nouă, aceea a genurilor moderne, ce nase din industrie. 'I a fost dat Regelui Carol I să salute renașterea acestor două genii moderne, reprezentate, primul prin inaugurarea lucrărilor de la Porțile de Fer, iar cel de al doilea prin mărșul pod de peste Dunăre «Podul Regele Carol I».

(Va urma)

Locotenentul M. D. IONESCU
Consiliul de război Constanța

ÎN GRĂDINILE ILUZIEI INFLORITE

Și când călătorul zări o dără de lumină prin desișul codrului, grăbi pasul ca să iasă mai curînd din umbra adîncă, căci i se urăse de atîta întuneric, de așa lungă cale.

Străbătuse un codru de brați bătrîni întunecați, cu trunchiuri puternice, cu ramuri lungi și dese.

Se întuneca, când poposise la marginea pădurei. Se așezase pe iarba mătăsoasă de un verde sănătos și înfrînt de osteneală ațipise.

Cînd un fluerat de mierlă îi răsuna de-asupra capului așa de dulce și plîngător, că-l apucă de inimă un dor fără de veste. Iar dacă se uită la ramura de unde venea cîntecul, zări o mierlă albă tocmai în vîrfurile bradului celui mai înalt. Iată că mierla albă sbură cîntînd în adîncul pădurei și el ca să-i asculte versul se afundă în noptea codrului, merse așa de departe că pierdu ori-ce potecă, ori-ce urmă de isvóre.

Acum mierla începu să cînte așa de adormitor că pleoapele începeau să i se lipescă de ochi. Și întinse mantaua pe pămînt, puse pușca căpătîiu și învins de oboselă adormi în rîcîrea nopții.

Părea că mierla albă se coborîse din copac și pășea către el o minune de fată de îi rideau și stelele de frumoasă. Era îmbrăcată în roche de mătăsoasă albă, drăgălașă și subțirică de ai fi prins-o în palmă. Plete bogate, bălăe îi cădeau peste umăr, iar ochii mari, albaștri, îi erau umezi, viorele peste care căduse picături de rouă. Gurița îi era așa de mică și surîdea așa de copilărește în cât nu se mai împotrivi farmecului și înaintă spre ea.

Copila zîmbi ca unui cunoscut și îi întinse o mînuță albă. El o prinse în brațe și o acoperi cu sărutări fără de număr.

91). La vie de Pierre Ronsard par Claude Binet.

92). Cantemir. *Chronicarul Româno-Moldo-Vlahilor* Tom. I p. XLVI și XLVII în prefață, Iași 1835.

Am venit îi zise copila să te duc în țara primă-verei eterne în palatul iluziei înflorite pe care 'l visezi de atâta timp, după care ai alergat așa de mult.

Își aminti atunci de poveștile ce spuneau că drumul până acolo e lung și ostentor, că toți cei ce s'au dus într'acolo s'au dus spre a nu se mai întorce. Dar când privi în ochii albaștrii ai copilei, rise de spaima ce o clipă îl stăpânise, puse mâna pe pușcă, îi apucă brațul și îi dîse: sunt gata! apoi porniră.

Un întuneric fioros domnea în codru, dar copila îmbrăcată în alb răspândea lumină în jurul ei. Acum începu să i se strângă inima de frică, căci întunericul creștea în jurul lor și copila amuțise.

Un freamăt, un vuiet de ramuri ce se îndoe de arbori ce trosnesc, venea crescînd din fundul pădurei. Într'o clipă o furtună grăsnică coprînsese și sgudui din temelii întreg codrul. El încremeni, o sudore rece îl coprînsese. Dar copila îi șopti să meargă fără tîmă.

Merșeră înainte. Furtuna se potoli. I se părea că merge de ani de zile și îi sîngerău piciorole, dar un parfum îmbătător și întăritor străbătu pădurea și îl mai alină.

Trecură o punte mică peste un râu repede și frumos; apoi la un loc pădurea se revărsă într'o poiană frumoasă, după cât putu vedea la lumina albă ce răspândea copila. Se aședară pe iarbă, și se odihniră cât-va timp, copila se ridică și îi făcu semn să'l urmeze. Îi spuse că peste puțin timp călătoria lui are să se sfârșească, că mulțumită ei multe piedici i s'au risipit din cale, că fără de ea ar fi pierdut drumul în întunericul adînc al pădurei.

Merșeră cît merșeră, copila îi arătă o dără de lumină, apoi se prefăcu în mierlă albă și sbură din nou în adîncul codrului.

El își grăbi pasul ca să iasă din nîp-

tea pădurei, căci rămăsese singur; dar lumina creștea triumfătoare gonind întunericul.

Merse apoi peste o câmpie frumoasă la capătul căreia scliea un palat mareț.

Aerul era dulce și răcoros, un miros de fân cosit umplea câmpia.

Umblă cît umblă până cînd se trezi la pîrta palatului. Ce'și avea acoperișul de topaz. Păreții erau de safir albastru cu rubine ce străluceau ca stelele. Se opri la porțile mari de smarald cu bobe de diamant și bătut. Porțile se deschiseră în două și o sală nesfârșit de lungă îi apără înainte. Păreții și podelele erau în marmoră albă, iar tavanul la o înălțime înspăimîntătoare în safir albastru. În fund strălucea o oglindă frumoasă de cristal, încadrată într'o ramă frumoasă de amătist.

Pe un tron mareț în mijlocul salei o femeie de o frumusețe dumnezeiască purtînd pe cap o corună de imortale albe și pe sîn un buchet de trandafiri roșii ca sîngele îi făcu semn să înainteze. Cu o voce ca eșită dintr'un corn de argint îi zise:

«Copilul meu, iată-te ajuns în țara primă-verei eterne, în palatul iluziei înflorite. Tot imperiul nostru nesfârșit ți-e deschis în lung și în larg. Tu care ai cântat cu așa suave cuvinte dragostea, tu care ai iubit florile și lumea întrîgă, tu care ai suferit și plîns pentru alții, e vreme acum să te odihnești.

Cîmpii bogate și parfumate, frumuseți cum nici nu ai întrevădut în splendidele tale visuri te așteptă. Îi puse pe frunte o corună de imortale albe spunîndu'i că etern va străluci pe fruntea lui alăsă, apoi adăogă: «trebuie să știi că odată venit în imperiul nostru lumea pămîntescă e pierdută pentru tine pentru tot-d'auna».

— «De lumea de pe care viu nu mi-e dor, nici nu regret nimica. Sunt amețit

de atâta sgomot, am vădut atâta sînge vîrsîndu-se în cînt mi-e grîză!

Am ars de iubire pentru cea ce 'mî jurase dragoste vecînică, dar am suferit atît din pricina ei, în cînt începusem să mă îndoiesc însuși de tine ilusie înflorită».

Oglinda încadrată în ramă de amestist, se învîrte pe țîțane și îi apîrură în fund grădinî răzătoare, paradisiatice cum nu întrevîduse nici în cele mai parfumate dimineți pămîntene.

Dacă călătoria fusese obositoare, rîspata era mîrîță. Nebun se repezi pe cea d'întîiu potecă și se pierdu pentru tot-d'auna în grădinile iluziei înflorite.

AL. SIMIONESCU

Doctor în drept

SCRISORI INSEMNAȚE

IV

In numîrul de față publicăm scrisoarea d-lui Spiru Haret, Ministrul Cultelor și Instrucțiunii Publice, precum și a d-lui I. L. Caragiale, ca rîspuns la adresa Cercului literar «Ovidiu», prin care li se face cunoscut numirea d-lor în calitatea de Membri de onoare ai acestei instituțiuni culturale.

BUCUREȘTI, 19 Octombrie 1898.

Domnule Președinte,

Am primit încunoștințarea ce mi s'a trimis, cî am fost numit Membru onorific al Cercului literar «Ovidiu» din Constanța. Vî mulțumesc pentru onorea ce'mî faceți și vî rog să credeți cî voi face tot ce 'mî stă prin putință pentru propășirea acestui cerc.

Primiți, Domnule Președinte, asigurarea distinciei mele considerațiunii.

S. HARET

V

Scrisoarea d-lui I. L. Caragiale.

Domnule Președinte,

Ca om de litere și publicist trecut de vîrsta tinereței, mărturisesc drept, cî am ajuns fîrte

simțitor la mîgîliri, mai ales cînd vin din parte autorizată, din partea unor omeni puși mai presus de nivelul intelectual comun, din partea unor tineri confrăți talentați și însuflați de dragostea literaturii naționale.

Ast-fel, onorea ce 'mî-a făcut Cercul literar «Ovidiu», numîndu-mî între membrii seî, de onore, mî atinge cu deosebire.

Mî grăbesc dar a vî ruga să comunicați Cercului viua mea mulțumire ce am simțit primind adresa d-vîstră.

Fiți siguri iubiți confrăți, cî după mijloacele mele nu voi pregeta să dau concursul meu, pentru propășirea bunei și folositoare instituțiuni de cultură romînescă pe care ați înființat-o în noua Tomi.

O strîngere cordială de mînă pentru toți din partea amicului D-vîstră.

I. L. CARAGIALE

DIRECȚIUNEA BALOANELOR

În articolul precedent am promis cî voi trata ceva despre proiectul meu asupra direcțiunei baloanelor, sau mai bine voi arăta fazele cum a trecut pe la Ministerul de resbel și regimentul de geniu în anul 1891; însă mai înainte mî simt dator a mulțumi cercului literar «Ovidiu» cî a dat ospitalitate acestui articol în revista sa și tot de o dată cî a deschis discuțiunea asupra unei chestiuni spre a o limpezi.

Am arătat cî tradițiunea chiar în știință este mai puternică de cînt ori-ce raționament, mai sfîntă de cînt ori-ce, de care nu se pîte atinge nimenea fără a face o profanare și am avut dreptate; de ore-ce mi se imputa cî am fost prea abstract, n'am adus nici un fapt concret în susținerea ideiei mele, cum cî *principiul lui Archimede nu este complet*, și prin urmare multora li s'au părut hasardos ba chiar temerar. Sunt dator dar o lămurire, de și mie mi s'au părut suficient cele ce semnalasem. Nu am publicat memoriul prezentat Academiei, de ore-ce am pierdut copia-original, dar

imi aduc aminte că în acel memoriu arătam Academiei că cântărind o greutate de aramă de 200 grame într'un pahar cu apă și într'un hârdău, găsim o diferență de un gram sau un gram și jumătate. Dar voiu fi mai practic: acum cine se îndoește și voește a se convinge de cele ce susțin, n'are de cât să cumpere un areometru pe care să'l cufunde pe rând în două vase cu acelaș fel de lichid, însă de adâncimi deosebite adică de 60 c. m. și de 3 metri, și va observa o mare deosebire în cufundare, pe când după principiul lui Archimede ar trebui să nu presinte nici o deosebire, de aceea primesc ori-ce experiență publică care va proba contrariu celor ce susțin. Cred că acum am adus fapte concrete, cari trebuiesc combătute tot prin fapte concrete, iar nu prin teorii abstracte.

Viu acum la articolul promis care pôte va interesa mai mult și voiu proba că și în această direcțiune am propus ceva nou, lucru *ce nu mi s'a contestat în teorie, dar nu a voit nimeni să facă experiența* cerută de mine, după cum am fost refusat și de Academie, și de Minister, și de domnii profesori universitari de fizică a proba față de mine prin experiențe concrete că principiul lui Archimede este complet. Dar ei au tradițiunea în favoarea lor de 21 secole, pe când eu lupt singur contra ei!?

În direcțiunea balónelor proiectul meu se basază pe o experiență, ce teoreticește nu se pôte combate; dar care în practică presintă ore-care îndoială; cu toate acestea nici aci nu a voit a face experiență, și prin urmare proiectul meu nu a fost examinat.

La 29 Maiu 1891 am prezentat d-lui ministru de resbel de pe atunci, General Iacob Lahovary, o petițiune însoțită de o carte de vizită de la d-nul General I. Em. Florescu, președintele consiliului de miniștri, prin care ceream a se numi o comisiune, care să cerceteze

proiectul meu asupra direcțiunei balónelor, proiect descoperit din anul 1880. Domnul Ministru, m'a trimis a discuta cestiunea cu d-nul General Argintoianu (atunci Colonel) șeful serviciului de geniu, care după spusa d-nului ministru se ocupa de asemenea cu deslegarea acestei probleme, fără însă a numi o comisiune specială.

M'am dus la regimentul I de geniu la Cotroceni, și d-nul General Argintoianu, după oare-care discuțiune asupra unor teorii generale, mi-a spus să discut cestiunea cu d-nul Maior Alexandrescu care să'i raporteze.

Arăt d-nului Maior Alexandrescu mai întâiu că forma balónelor actuale este o piedică de a se putea da direcțiunea și că dacă Francezii Krebs și Renard au ajuns a dirige până la un punct ore-care balonul lor a trebuit să îi modifice forma prin urmare în proiectul meu balonul are cu totul altă formă; dar tot sistemul se basază pe o experiență care se pôte face și cu forma actuală a balónelor și prin care devin ore-cum stăpân pe balon și de ore-ce serviciul de geniu avea un balon, ar urma mai înainte de a discuta proiectul meu să se facă experiența, ce ceream și care era basa sistemului. Întâmplarea făcuse că balonul serviciului de geniu se spărsese și nu a putut fi întrebuințat de cât la 16 Iulie 1891, iar la 17 Iulie acelaș an, am prezentat d-nului Maior Alexandrescu un memoriu cerând ore-cari modificări la naceală. Prin modificări ajungeam cu aceeași cantitate de gaz a mă urca și a mă scobori ori de câte ori voiam, fără a mai întrebuința nici lest, nici supapa.

Iată în ce consta acea modificare: Ceream ca funiile meridiane ale balonului să nu se lege de marginile nacelei, (de forma unei emisfere), ci prin scripete să fie duse până la fundul-său și să pătrundă printr'o gaură în interiorul nacelei, unindu-se toate la un inel. În polul nacelei

vertical sau în direcțiunea axei să fie așezat un stâlp bine fixat pe care să facă a funcționa o pârghie cu brațe inegale; de brațul cel scurt se va agăța inelul cu funiile meridiene ale balonului, iar pe brațul cel lung se va așeza ca la cântar o greutate mobilă în raport cu forța de ascensiune a balonului. Prin acest metod balonul ridicându-se, trăgea în sus funiile meridiene, care fiind legate de brațul cel scurt al pârgchiei o trăgea în jos; când depărtam greutatea de stâlp, atunci greutatea nacelei creștea și forța de ascensiune a balonului era contra-balanțată, astfel că nu se putea ridica. Dacă însă apropiam de stâlp greutatea atunci balonul se ridica cu totul, îndoiala sta în aceia că se putea opune că pârghia în aer nu ar putea lucra cu aceeași forță, lucru ce teoria nu admite și numai experiența ar fi în stare a demonstra această. Prin metodel acesta se putea ridica balonul sau scobori apropiind ori depărtând greutatea de stâlp. D-nul Maior Alexandrescu citind acel memoriu a rămas încântat și fără a mai aștepta ordinul d-nului Colonel Argintoianu, a ordonat companiei I de geniu să facă la nacela balonului imediat modificarea ce ceream, și m'a dus în oraș în tramcarul regimentului și mă invită ca să viu a doua zi a privechia lucrarea și a da deslușirile euvenite. Mi se pare că acest lucru era *ceva nou* și singură reușita acestei experiențe ar fi fost a face un pas în romanul științei, un pas spre rezolvarea acestei probleme ce agită lumea științifică mai bine de un secol.

Dar nu știu cum se face, că lucrurile se schimbă, a doua zi. Venind spre a priveghea lucrarea, D-nul Maior Alexandrescu, îmi spune ca să mai aștept câte-va zile, de ore-ce au venit niște oficeri Suedezi și este ocupat cu conducerea lor să le arate diferite lucruri, dar observ la d-nul Maior ore-care jenă, ore-care răceală, voia să-mi spună ceva

dar esita. Am plecat și am revenit după 4 zile spre a vedea, dacă s'a început lucrarea; atunci d-nul Maior îmi spune că d-nul Colonel ia spus că nu poate permite a face această modificare nacelei, fără a avea un credit special, de ore-ce Camerele erau deschise, și nu dispune de fonduri pentru acest scop, și să mă adresez d-lui Ministru ca să cer credite necesarii. Tot de o dată îmi spune cu ore-care sfială că ar fi mai bine să renunț la proiectul meu ori a'l vinde cui-va, care dispune de fonduri, pentru a face experiența în contul lui și că eu ar fi mai bine să mă ocup cu lecții particulare și că în acest cas d-sa este dispus a 'mă procura câte-va lecții. Că d-sa crede că nu o să reușesc a face nimic, de ore-ce d-nul Ministru nu va cere nici o dată un credit pentru acesta, dacă nu va avea tot proiectul meu aprobat de serviciu de geniu. I-am răspuns că eu nu vând nimănui proiectul meu, de ore-ce țiiu a fi reabilitat prin această descoperire.

M'am dus la Minister, unde am cerut din nou audiență. D-nul Ministru mi-a spus față cu d-nul Colonel Culcer ca să facă d-nul Colonel Argintoianu un raport și va aproba creditul, dacă crede că lucrul este probabil; d-nul Colonel Culcer îmi spune că va vorbi d-lui Colonel Argintoianu și 'l va îndemna să facă un raport. Dar zilele trec, d-nul Colonel Culcer nu mă întâlnește pe d-nul Colonel Argintoianu, d-nul Argintoianu nu voește a mai face un raport, dar mă invită a mă duce la d-sa a casă, unde fratele d-sale îmi propune a da proiectul meu d-nului Colonel care examinându'l și găsindu'l bun îmi va da 25,000 lei. Acesta m'a scârbit și am renunțat a mă mai duce nici la Minister nici la regimentul de geniu. Recunosc că am fost egoist, dar nu aveam ce face, fiindcă un avocat pe care l'am consultat mi-a spus a nu da nimic și l'am ascultat.

În numărul viitor voi arăta o nouă

descoperire: fixarea în mare a unui plan orizontal sau mai bine a face ca vasele marine să nu mai balanseze din cauza valurilor.

I. G. PETRARU.

GENESA ȘI FASELE CERULUI LITERAR „OVIDIU“

al
Tinerimei Române din Constanța

de Domnul
PETRU VULCAN

Președintele Cercului „Ovidiu“

(Urmare)

Am vorbit, de nu mă 'nșel, mai bine de o oră despre mișcarea literară din epoca noastră și despre rolul tinerimei.

Cum au venit aceste idei să bată la porța gândirii spre a-le împărtăși tinerimei, nu-mi pot da seama nici eu până în ziua de azi; cea ce știu e că a fost bine venită cuvântarea mea în cercul nostru cunoscut.

Căldura și sinceritatea, de care uzasem în cursul vorbirii, au avut efectul salutar de a pătrunde și-n afară de cercul nostru și a face că ideea, despre care se începuse agitație, se ia o formă determinată și după cum vom vedea într-o ședință viitoare, tinerimea anonimă se va prezenta cu un program despre cele ce voeste, pentru a fi luat în discuțiune.

La prima ședință a acestei adunări, atât de sfiicioase și de ne 'ndrăznețe, fiind-că nu venise de cât a patra parte din lumea invitată, s'a hotărât să se ție o nouă ședință apropiată.

Autoritatea în drept informată de aceste mișcări începe a lua măsuri, temându-se, firește, de înghețarea vre-unui cuib socialist — să ne ferescă sfintu.

De și știam că are să aibă loc o adouă întrunire, tot în acel local, totuși n'am putut lua parte de astă dată, fiind ocupat cu alcătuirea unei societăți de cultură și bine-facere, azi cunoscută țerei întregi.

Am căutat însă să mă informez ce a lucrat adunarea la acea ședință? Și mi s'a spus că unul din tinerii nostri confrăți de luptă — actualul vice-președinte al Cercului d. Al. Caramfil, indignat de puțină atenție ce dădea corpul didactic acestor mișcări spontanee, de care se ocupa tinerimea, i-ar fi executat în plină lume într'un mod catilinar. Acest incident determină de aci 'nainte rezerva definitivă a corpului didactic de la ori-ce mișcare.

Corpul didactic nu numai că nu mai ia nici o parte la clădirea templului de care ne ocupăm, dar prin aluziuni presărate când cu ironie, când cu sarcasm, tinde să facă curente antagoniste și spre a năbuși ori-ce avânt în tinerime, prezintă situația celui d'antăi venit ca un caraghiozlie, ridiculizându-se cu deosebire cei ce se găseau în fruntea tinerimei.

Mă informasem mai târziu că motivul, care facea pe unii din profesori să fie veșnic contra acestui cerc, era faptul: că de ce tinerimea să nu le dea prioritatea — altă cauză justă și bine-cuvântată (?)

Fără să mă gândesc în ajigni pe cine-va în expunerea mea, nu ținesc de cât să descriu cât se poate mai sincer fazele, prin care a trecut instituțiunea noastră.

În urma acestora s'a hotărât o atreia convocare în salonul birt «Mira», cu condițiune însă, că până

la ora 6 să termine adunarea toate lucrările, urmând de la 6 în sus să se evacueze sala, de ore-ce în acest timp încep a sosi abonații și sala se oferea grătit pentru acele 2 ore maxime.

Era ziua de 14 Decembrie 1897 ora 3 p. m.

Mișcarea tinerimei luase proporțiuni de astă dată.

Curentul format de vre-o câteva zile a avut un efect salutar. Când am intrat în sală, am ramas uimit de vederea mulțimei adunate aci, ca și cum urma să se pue la cale trebile țerei...

M'am așezat într'un colț ca să pot asculta cele ce se vor pune la cale. Dar nu trecu mult, când tinerimea solicită prezența mea la tribună, rugându-mă și de astă dată să iau cuvântul.

Observ în acel moment împrejurul ușilor salonului câte-va persoane în uniformă; aceștia erau agenții poliției de ordine, cari urmăreau cu atenție tot ce se desfășura de un rând de vreme înaintea lor.

Am luat cuvântul și de astă dată, expunând în câte-va cuvinte însemnătatea fondării unei instituțiuni culturale în Constanța.

Mi-am întărit spusele mele prin încetățenirea ateneului în mai multe centre ale țării noastre și folosul ce l'ar aduce românismului din Dobrogea realizarea ideei pentru care ne am adunat.

Au mai vorbit la acea adunare tinerii bacalaureați A. Caranfil și Ilie Baloș, precum și d. Petraru.

Tinerii C. P. Demetrescu, și C. H. Ciureu luau note cu multă atenție de tot ce se discuta.

S'a cetit un proiect de statute elaborat de mine în colaborare

cu d. Caramfil, în urma de care s'a ales o comisiune de a fi studiate, constituită în persoana d-lor Petraru, Mitenu, Ștefaniu, Carapetru, Caramfil și Vulcan.

La aceeași adunare s'a procedat la alegerea unui consiliu, care a fost ales și confirmat prin votul obștel.

Consiliul permanent ales pe termen de 1 an, a intrunit voturile în modul următor:

D-nu P. Vulcan voturi 36.

- > Al. Caramfil 35.
- > Carapetru 31.
- > Mitenu 32.
- > Ștefaniu 15.
- > St. Simionescu 27.
- > D. Simionescu 15.
- > Dimcea 19.
- > Marian 22.
- > Palade 15.
- > Ion Andreescu 22.
- > G. Grigoriu 22.
- > C. P. Demetrescu 25.
- > M. B. Parseghian 13.
- > I. Baloiu 33.
- > Tachescu 28.
- > A. Cismegiu 25.
- > Căpitan Marinescu 24.
- > C. Stoianovici 24.
- > C. Dan 24.
- > T. Teodorescu 23.

Când să se alégă biuroul din sinul consiliului, am auzit pe chelnerii: «D-lor. evacuați sala! Sosesc abonații». A trebuit să ne supunem chiar la moment.

În privința alegerii biuroului s'a hotărât pe drum să ne adunăm pentru Sâmbătă viitoare. Dar unde? Aci era greutatea... În seara acea o mare animație domnea împrejurul Statuei lui Ovidiu.

(Va urma)

CONFERINȚA D-ului L. CARAGIALE DESPRE „SERIOSITATE”

Joi 22 Octombrie a. c. d-nul L. Caragiale a ținut în orașul Constanța, în folosul bibliotecii cercului literar Ovidiu, conferința sa: **„Despre Seriositate”**.

Casinul comunal oferit gratuit, în scopul menționat de d-nul E. Schina, primarul orașului, era literalmente plin de lume distinsă: domnul Luca Ionescu, Prefectul județului și domnul D. Manolescu-Sideri directorul prefecturii, — magistrații în frunte cu d-nul Președinte al Tribunalului Zotu, cea mai mare parte din oficerii cercului militar, profesorii și membrii cercului literar Ovidiu cu d-l P. Vulcan, peședintele activ.

Fără a discuta fondul conferinței alcătuit din **propriile sale observațiuni și din impresiuni ce i-a lăsat lumea externă** după însă-și spusa conferențiarului, care n'are pretențiuni de a face o conferință filosofică, maestrul dramaturg, prin sistematizarea și exprimarea eugeterilor, a stârnit în repetite rînduri aplause furtunose.

Caragiale meșter în ale condeului e și mai meșter în ale vorbirei.

„Mi-a interzis să-l poreclesc **«Ilustru»**, și cu toate acestea ce mare este acest artist! și ce fericire pentru națiunea noastră că are un fiu mare printre fiii ei cei mari, însă sănătos și ager foarte ager la minte.

D-nul Carageale spune că cuvîntul **serios** e de origină latină și înseamnă sever, un adjectiv calificativ care se atașează pe lângă substantive. Contrariu **seriosului** este **nseriosul**, însă acesta e prea

puțin, deci îl putem zice: ușurătate, prostie, sau scîntelă.

Citeză exemple: un cântar care ține 100 kgr. când pui pe ambele brațe ale cântarului **greutăți egale** el va sta în echilibru perfect și în atare caz zicem că cântarul e în echilibru; punînd **greutăți neegale** el se **desechilibrează**, se scînteiește.

Ca să scotă în evidență ce înseamnă a fi cine-va **serios**, citează exemple: un poet dramatic se apucă să ție prin declamări teatrale un discurs politic, în cazul acesta poetul e **serios**? Nu!

Un profesor de pe catedră se apucă se spue cu un aer de **seriositate profundă**, elevilor, fără să le explice, că Egiptul de sus vine în josul hărții și Egiptul de jos în susul hărții. Elevii izbucnesc în hohote de rîs. Profesorul în culmea furiei începe să strige: nu mai pot face lecții cu niște nătărăi cari nu înțeleg nimic și rîd fără socotelă, când el caută să i învețe minte,

D-l Carageale întreabă: cine a fost **serios** în cazul acesta și cine **caraghiosul**? Profesorul firește, n'a fost de loc **serios**, fiindcă, s'a mîrginit să spue numai unde-i Egiptul, fără să le explice ceia-ce trebuiau să știe.

Mai spune, că în țara noastră atât de mică, sub raportul întinderii și populației, în comparație cu celelalte țări din Europa, se face prea multă politică în cât adeseori depășește peste limitele frontierei.

Românul e pasionat după politică: dimineța la cafea face politică, vociferă, gesticulează, cu Dreifus în gură. L'ajunge fîmea, se repede la masă, și după ce s'a

potolit fόμεa, iar la cafenea continuă șirul despre politică, și când nu mai are ce consuma, însepe cu o serioșitate gravă, să strige: jidani! d-le, ne-au copleșit, tot comerțul: ne otrăvesc cu rachiul lor.

În Moldova jidani! sunt băcani, birtași, brutari, măcelari, pantofari, morari, croitori și de toate. Și când întreb pe român, de ce nu se face și el pânar, pantofar, etc., răspunde: «**eu sunt stăpân în țara mea; nu fac treburi de eștea.**»

Eu când l'ascult, zice conferențiarul, și când îl văd, cu câtă serioșitate declamă ca să arate răul ce-l bântue din cauza jidanilor, încep să rîd în hohote. În cazul acesta sunt numit caraghios.

E, acum cine-î serios și cine-î caraghios?

Mai citează casuri isolate: o mamă e serișă, când povățuește pe fiul ei Costică să învețe carte. Costică însă e ștregar și cam gros de cap, ca-usă care 'l face pe Costică să rămână repetent. Mama lui Costică se cîrtă cu toți profesorii: că cum se pôte să nu știe fiul ei?

Ea nu pôte suferi una ca asta, nu, nu, și pace. Și cucôna apilpisită bea soluție de chibrituri.

A fost serișă cucôna în cazul acesta diu urmă? Nu!

Un mare proprietar, amic bun al d-lui Caragiale, îl invită la moșia sa. Proprietarul e fôrte serios: nu jôcă cărți, nu se amestecă în politică, rîde cu măsură și la locul lui, e un model de gospodar.

Cum ajung la moșie, prima grijă a proprietarului este să conducă pe Caragiale la grajd, să-î arate iepile

sale de rasă îngrijite ca niște **demoasele de pension**. Când să se așeze la masă, îl duce într'o cenușerie de la spatele conacului și-l pofteste la mămăligă cu ceva cêpă... și în loc de vin, apă din gălétă, prospêtă.

E serios — proprietarul meu? întreabă d-nul Caragiale.

Ba e curată scîntelă, răspunde conferențiarul pentru un om cu sute de mii de lei, care se îngrijește de epele din grajd ca de niște demoasele, și când e vorba de el și de un musafir — se mulțumește să trăiască cu cêpă. Bani! sunt un mijloc în luptă pentru existență.

Partea a doua a seratei a constat din lecturi literare cetite de Caragiale: «la Hanul lui Mânjôlă» și «Două bilete perdute».

În restimpul citirei acestor 2 nuvele hohotele de răs ale auditorului nu mai conteneau.

Lui Caragiale, pe lângă meritul ce i se cuvine de a fi instruit pe onor. public prin conferința sa, el să pricepe admirabil să-l și distreze.

A fost rugat de un mare număr de oficeri, să mai țină o conferință în timpul iernei. Caragiale le-a promis — de îndată ce Președintele Cercului Ovidiu îi va telegrafia, va fi în mijlocul nostru.

Iar eu îi aduc vii mulțumiri din partea Membrilor Cercului literar Ovidiu, pentru bine-voitorul d-sale concurs de a fi contribuit la înflorirea instituțiunei noastre și să fie sigur d-nul Caragiale că a câștigat pentru tot-deauna inimile tuturor.

P. TULCAN

Membrii activi :

P. Grigorescu, Al. Malcof-Petrescu, D-șora M. Mironescu, N. Badea, M. Atanasiu, Eugeniu Zmek, C. G. Lumezianu, C. R. Vladescu, A. Dobrescu, Dumitrescu Constantin, G. Ghițescu, M. Vladescu, Constantin Predescu, M. Andronescu, I. Rizescu, Ion Petrescu-Cărpeneșanu, V. Ciomofoi, Matei Popescu, G. Stănescu II, I. Gruianu, Ion Popovici, L. Mikiu, V. Marinescu, I. Tamaș, Marin Purna, P. Urleteanu, M. Stănescu, G. Gologan.

Membrii corespondenți :

N. Burlanescu Alin, St. Balicescu, D. Ciupagea, Zenobiu Constantinescu, D. Mărculescu, Ioan Jitianu, I. Ficșinescu, I. Fulca.

Căți-va Domni din Constanța au găsit cu cale a ne restitui No. 3, oprind cele 2 numere precedente.

Atragem prin urmare, atenția tuturor, că toți aceia cari au primit numerile 1 și 2 fără a le restitui sunt considerați ca abonați.

La expozițiunea internațională de medicină și demografie, ținută în anul acesta în Madrid, produsele d-lui Ión Berberianu, eminentul farmacist din Constanța, au fost onorate cu **medalia de argint**.

Distincțiunea ce s'a conferit d-lui Berberianu este cu atât mai prețioasă, cu cât juriul expoziției a fost foarte sever la decernarea medaliei; fapt care a contribuit ca din 435 expozanți, numai 56 să obțină asemenea medalii.

Felicitând călduros pe d-nul Berberianu pentru progresele ce realizează în ramura farmaciei, îi aducem omagiile noastre pentru monumentală operă de știința farmaciei, la care lucrează de 8 ani și asupra căreia vom consacra un articol special într-unul din numerile viitoare.

Publicăm mai jos numele abonaților noștri achitați, cari vor bine merita recunoștința noastră pentru sprijinul dat acestei publicații, de o instituțiune înaltă și folositoare tuturor.

Din orașul **Constanța** D-nii : G. Zottu, Colonel Dr. Balăceanu, Alexandru Malcof-Petrescu, A. Puclinski inginer, Ion Berberianu, Nicolae Alexandrescu, conductor, V. V. Stănescu, architect, Mihail Voiculescu, Dimitrie Nicolăescu, M. Stănescu, G. Stănescu II, Anghel Cișmigi, D. Popovici, I. Popovici, Matei Popescu, Alex. Roșca, Ștefan Simionescu, C. Vodislav, Constantin Burmiană, Dumitrescu Constantin, Ión Andreescu, A. Magrin și Ion Nistor.

București D-nii : Ion D. Voiculescu, I. Stănescu, C. Voiculescu și Epaminonda Balamacea.

Craiova D-nul Demetru D. Stoenscu.

Flora-Muscel D-nul C. Bușan, judecător.

Focșani D-nul C. C. Mărgăritescu, elev de liceu.

Șutești-Braila D-nul Ion H. Stănescu.

Județul Constanța D-nii : Luca Nicolescu, Ghielenic, N. Petrescu, Tașpunar, I. Munteanu și Dumitru Boia, Omurcea, Ion Avramescu și Panait Zaharia. Techir-ghiol, Ștefan Balicescu, Gh. Teodorescu și Preotul Luigi de Bonnedetto, Cara-murat, Ștefan Antonescu și Dimitrie Melide, Musurat, Ión Șeitan și Penciu Athanasof, Hasancea, Gheorghe Gheneșcu, Medgidie, Constantin Ión și Alexandridi, Oaman-facă, Nicolache Iordan, Murfatlar, Alexandru Bunescu, D-șora Aneta I. Moțoiu, Tașpunar, Ghiță Calu, Cerna-voda, Radu Viciu, Dumitru Lupă, Mircea Lăpădatu, Marin Gheorghiu, Dumitru I. Dragomir, Dumitru Sasu, Navon Ivan, Ion Drășoveanu și Valetii Hoge, Alacap, Constantin Brezeanu Ghisdărești, Matei Beck, Cara-murat, Gheorghe Enciu, Enișenlia, Preotul T. Martinescu, Mihai Gh. Căciulă, comerciant, Ion D. Dragomir, comerciant, Ioan C. Iordan, comerciant, Gheorghe Boidașu, comerciant, Aldea Popa, Dumitru P. Miha, Istudor D. Nicola, Andrei Șbârcea, Dobre G. Ichim, Ion Dragomir-Sîrbu, Mihalache Nazaru, din comuna Alacap, A. Arghiropol, Mangalia, Petre Manole, Cerna-voda, Nicolae Mangiurea, Mahmut-Cuius, Ion Șteflea, Rasova, Ștefan Ionescu, învățător, Aliman, Ion Manolescu, Dragomir Popa, Nicolae Manolescu, Biul-biul, Nicolae Gologan, Tașpunar, Nicolae Goșa Murfatlar.

Județul Iași D-nii : N. Rafailescu, Gara Borcea.

(Va urma)

Cercul literar Ovidiu din Constanța, aduce viile sale mulțumiri, d-lui C. V. Vasiliu (licențiat în drept) din București, pentru cărțile oferite de d-sa bibliotecii dobrogene.

Asemenea aduce căldurose mulțumiri d-lui Mircea Lăpădatu primarul comunei Alacap, pentru bine-voitorul d-sale concurs ce a dat instituțiunei noastre culturale determinând să se aboneze o mulțime de persoane la prima revistă literară dobrogeană «Ovidiu», organ literar fondat în special pentru cultura Dobrogei.

Anunțăm cu plăcere că d-nul Theodor Moscopolos, distins scriitor grec, va publica în curând o scriere valoroasă sub titlul : **Fanariotii justificați din mormânt**.

Opera d-lui Moscopolos e extrasă din izvoarele istoriei românești, adunând tot ce au scris istoriografil români în diferite timpuri pentru sau contra fanariotilor.

Recomandăm călduros această operă de valoare tuturor românilor, atât de însemnată pentru cunoșterea istoriei patriei noastre, judecată de străini.

Volumul care cuprinde 200 pagini, va costa numai 2 Lei.

POȘTA REDACȚIEI

D-lui **N. Mateescu-Movilița, Putna**. V'am trimis cele 3 numere apărute din prima revistă literară dobrogenă «Ovidiu». Abonamentul e 10 lei pe an. Tot ce va fi de seamă își va găsi ospitalitate în colonele revistei noastre. Manuscrisurile nepublicabile, nu se mai restituie.

D-lui **G. M. - Ministerul de Interne**. Pentru a Dobrogei propășire depune obolul tău și te vom binecuvânta.

N - B - Alin, București. De ce cărți vorbești? Nu te-am înțeles de loc. Fotografiiile ți le vom trimite.

Ce faci cu cotizația și abonamentul? Vezi că nu suntem milionari, aibă grijă, așteptăm.

D-lui **T. Voicu, Câpia - Tulcea**. Scrisoarea d-tale ne-a încântat. Poezia e frumoasă, se va publica. V'am trimis numerile cerute.

D-lui **M. Crăciunescu - Student în drept**. Trimiteți ceva mai frumos. În rev. «Carmen» vă afirmați binisor talentul. Așteptăm.

D-lui **Scariat Florescu, Murfatlar**: V'am trimis statute. Așteptăm rezultatul abonamentelor.

C. V. Vasiliu, Focșani. Vă mulțumim călduros. Într'un număr viitor vom publica aprecierile noastre asupra scrierei D-văstre.

ABONAMENTELE LA REVISTA „OVIDIU“

Pe un an în țară	Lei 10.—	Pe 6 luni în străinătate	7.50
Pe un an în străinătate.	15.—	Pe 3 luni în țară	3.—
Pe 6 luni în țară	5.—	Pe 3 luni în străinătate	5.—
Un număr	banii 30		
Un număr vechi	50		

Pentru veri-ce fel de anunț inserat în revista «Ovidiu» în spațiu de 10 linii, pe termen de o lună, se plătește 10 lei anticipativ. Pentru 3 luni 20 lei.

Rugăm pe onorații noștri cetitori, cari s'au pătruns de apostolatul nostru, să bine-voiască a înainta abonamentul pe adresa d-lui P. Vulcan la redacția revistei «Ovidiu», fiind cunoscute sacrificiile morale și materiale ce fecem pentru ridicarea nivelului de cultură în Dobrogea.

NOUA TIPOGRAFIE „AURORA“ CONSTANȚA

Strada Mircea Cel Mare No. 23

Efectuează ori-ce lucrare atingătoare de arta tipografică, precum: **Brosuri, Ziare, Afise, Programe, Registre, Circulari, Bilete de nunta, de logodna și botez, Facturi, Etichete, Diplome, Cărți de vizite și adrese etc.** cu caractere de litere din renumitele turnatorii Deberny & Co. Paris și Schelter & Giesecke din Leipsic (Germania).

Asemenia aducem la cunoștința Onor. Public că am înființat și un atelier de Legătorie de Cărți și ne obligăm a confecționa ori-ce lucrare atingătoare de această branșă.